

Kísérlet egy uniós egészségügyi politikára?

Az Európai Bizottság a múlt héten jóformán visszhang nélkül publikálta a koronavírus-járvány leküzdése érdekében hozott korlátozó intézkedések felszámolására vonatkozó ütemtervét. Az első pillantásra szerénynek és merőben technikainak tűnő dokumentum azonban komoly kísérletet fogalmaz meg az uniós egészségügyi politika alapjainak lefektetésére. Kérdés, hogy a tagállamok elérkezettnek látják-e az időt erre.

Miközben a koronavírus-járvány betegeinek száma a legtöbb európai uniós tagállamban még mindig növekszik, a kormányok már mindenhol azon törik a fejüket, hogy hogyan lehetne újraindítani az életet a legnehezebb időszakokban bevezetett kijárási korlátozások után. Akárcsak a járvány során bármikor, úgy tűnik, itt is a nemzeti megoldásoké az elsőbbség. Óhajok szintjén ugyan megfogalmazódik a vágy egy európai megoldás szükségességére, valójában azonban a reálpolitikában a tagállami kormányok a legaktívabbak. Az északi országok [léptek először](#) – közülük Svédország amúgy is a maga útját [járta](#) a járvány kezelésében –, május második felétől azonban már több európai ország is a normális életbe való visszatérését [tervezi](#).

Egy hete immár, hogy az Európai Bizottság is nyilvánosságra hozta európai [ütemtervét](#), amelynek célja, hogy összehangolja a koronavírus-járvány megfékezésére tett tagállami intézkedések fokozatos megszüntetését. Mielőtt azonban az Európai Bizottság jóhiszeműségében kételkedő olvasó méltatlankodva felkiáltana, meg kell jegyezni, hogy ebben az esetben nem a Bizottság túlbuzgóságáról van szó: az Európai Tanács március 26-i ülésén az európai uniós tagállamok állam- és kormányfői kifejezetten [felkérték](#) a Bizottságot egy ilyen jellegű dokumentum elkészítésére.

A felkérés alapján született anyag nehéz feladatot próbál teljesíteni. A közös európai ütemterv megnevezés a Bizottság által diktált egységes cselekvést is magában foglalhatna, így nem véletlen, hogy az első kommentárok a tagállami szuverenitás [sérelmét](#) látták már önmagában a dokumentum megszületésében is, ezért el is kellett halasztani annak bemutatását. A nemzeti érzékenységekre külön is ügyelve, az ütemterv szerzői már a bevezetőben is hangsúlyozzák, hogy mindössze olyan segédanyagról van szó, amely keretet és segítséget nyújt ahhoz, hogy a tagállamok megalapozottan hozzák meg döntéseiket a korlátozó intézkedések felszámolásáról.

Az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy a tagállamoknak három alapelv mentén kell eljárniuk, amikor a korlátozó intézkedések feloldását fontolgatják. Először is, a folyamatnak tudományos alapokon kell nyugodnia és a lakosság egészére kell összpontosítania. Másodszor, a tagállam nem cselekedhet önállóan, csak saját érdekei mentén, hanem csakis a többi tagállammal összhangban hozhatja meg döntéseit. A különböző országok döntéshozatalainak koordinációját a Bizottság végezné el. Harmadik alapelvként pedig megerősíti, hogy a tagállamok egymás iránti tiszteletének és a szolidaritásnak az együttműködés alapvető fontosságú elemének kell lennie.

A dokumentum nyolc ajánlást fogalmaz meg a tagállamok számára, amelyeket a Bizottság szerint a döntéshozóknak szem előtt kell tartaniuk a korlátozások feloldása során. Ezek egyike sem szolgál még a laikusok számára sem újdonsággal: közös jellemzőjük, hogy a fokozatosságot helyezik előtérbe, és a veszélyeztetettebb csoportok, illetve területek magasabb szintű és hosszabb időtartamú védettségét javasolja biztosítani. Ugyanakkor megfogalmaz egy sor kísérő intézkedést is, amelyek politikai szempontból már érdekesebbé teszik az anyagot.

Ezek az javaslatok az adatok gyűjtésétől és az érintkezések nyomon követésétől a tesztelési kapacitás bővítéséig ölelik fel azokat a lépéseket, amelyek biztonságosabbá tehetik a korlátozások feloldását követő időszakot.

Ennek keretében a Bizottság megfogalmaz egy sor, az egészségügyi politikák, illetve az egészségügyi kutatások és védekezés uniós szintű összehangolt erőfeszítéseire vonatkozó politikai javaslatot. Így a Bizottság már április 8-án [ajánlást](#) fogadott el a járvány leküzdése érdekében mobileszközökkel rögzíthető adatok használatára szolgáló uniós eszköztárról, a jövőben pedig az [Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központtal](#) konzultálva iránymutatásokat terjeszt elő a tesztekre és a tesztelésre vonatkozóan. A Bizottság még március 19-én létrehozta az orvostechonikai felszerelések logisztikai koordinációs [központját](#), amely arra hivatott, hogy a tagállamokat segítse a járvány első időszakában tapasztalt készlet- és eszközhiány leküzdésében. Támogatják a piaci szereplőket az alapeszközök gyártásának növelésében, valamint a közös közbeszerzési kiírásokat ezekre az eszközökre. Talán legnagyobb gyakorlati jelentősége a Bizottság azon törekvésének van, hogy ösztönözze a különböző kutatóközpontokat, hogy egyesítve erejüket, egy uniós együttműködés keretében próbálják megtalálni a koronavírus ellenszerét.

Az első pillantásra szerénynek tűnő célkitűzések ugyanakkor óriási ambícióval fogalmazódtak meg. Koordináló tevékenységére támaszkodva a Bizottság nem kevesebbet, mint egy uniós egészségügyi együttműködési rendszer alapjait próbálja megvetni, annak piaci szereplői, informatikai és prevenciós dimenzióit is célba véve. A Bizottság következtetése egyértelmű: az egész Európát sújtó járvány már most is és a jövőben is csak akkor kezelhető, ha a tagállamok felhagynak az elszigetelt stratégiákkal és az uniós összefogást választják. Ennek elősegítője, koordinátora és legfőbb nyertese az Európai Bizottság lenne. Kérdés, hogy a tagállamok érettnek látják-e az időt az uniós egészségügyi politika alapjainak megteremtésére.

2020-04-22 – Dr. Navracsics Tibor